

Jean-Marie Moeckli:

FOLYAMATOS NEVELÉS, KULTURÁLIS KEZDEMÉNYEZÉS ÉS
KULTURÁLIS DEMOKRÁCIA

Szándékom nem az, hogy előadást tartsak Önöknek, hanem az, hogy néhány ötletet és tényt mutassak be, amelyhez hasznos vita kapcsolódhat. Sietek hozzátenni, hogy nem akarok igazságokat és recepteket adni, hanem egyszerűen meg akarom Önökkel ismertetni gondolataimat a demokráciáról és kulturáról, és elmondani, mi hogyan próbáljuk a gyakorlatban megvalósítani azokat a gondolatokat, amelyeket a szívünkön viselünk. Ne tekintsek tehát a mondanivalómat elméleti értekezésnek, hanem egyrésztől beszámolóknak a munkánkról, másrésztől egy szerény összegező tevékenység megnyilvánulásának.

Beszámolómm két részre tagolódnak: az elsőben azt a felfogást mutatom be, amelyet néhány nyugat-európai ország javasolt és az UNESCO is támogatott /lásd a Kormányközi Konferencia kapcsolatát az európai művelődéspolitikával, Helsinki, 1972./; a második részben olyan gyakorlatból vett példákat mutatok be, amelyek remélhetőleg jobban megvilágítják ezeknek a felfogásoknak a természetét.

A demokráciáról

Először is meg kell jegyezni, hogy ennek a tárgynak a vizsgálata az emberi tevékenység minden területét érinti; kettőt

idéztek közülük, melyeknek érinthetetlensége teljesnek látszott, és amelyek most komoly vitát váltanak ki: a gazdasági célszerűség a fejlődés szemszögéből nézve és a kultúra. A demokráciáról folyó vita egyszerre az eredménye és az oka is annak az igénynek, amely újra meg akarja határozni azokat a fogalmakat, amelyek eddig a legbiztosabbnak látszottak a nyugati társadalomban. Kevés az idő, hogy elmondjam, hogyan jött létre, hogyan fejlődött ki ez a vita. Csak a legfontosabb pontját idézem: az 1968-as májusi tömegmegmozdulást. Akkor pár hét alatt az eszméknek olyan forrongása alakult ki, amilyen azóta egyszer sem. Így pl. a demokráciát mélységeiben követelték. Feltűnt, hogy a régi gyakorlatból örökölt demokratikus struktúra nem volt képes megoldani a súlyos problémák egész sorát mint pl: mindenkinek valóságos részvételét a hatalom gyakorlásában; egy türhetetlen demokratikus elkülönülés kialakulását: továbbá a külföldi munkások problémáit; a fogyasztásnak az élet értelmévé válását; azután az iskolát mint a rendszer ujratermelésének eszközét; az egyenlőtlenséget férfi és nő között; a fajelméletet, az elmaradottságot, a környezetrombolást stb. Mind több polgár ismeri fel, hogy többé nem tud úgy élni, hogy ne tiltakozna az ilyen igazságtalanságok ellen, amelyek szörnyűnek látszanak előtte.

Ismerjük az első világháborút követő nagy válság megoldásait, amelyeket a fasizmus támogatott és, amelyeket a végletekig hajszolt, az a fasizmus, amely a demokrácia ellen mozgósított és a demokráciát tette meg minden bajok okozójá-

nak. Ma semmi ehhez hasonlóról nincs szó. A demokrácia kritika a demokrácia nevében történik, azt kívánja, hogy a demokrácia merítse ki teljesen önmagát, és legyen társadalmi. A legaktívabb mozgalmak többsége a szocializmusra hivatkozik; meg vagyok győződve arról, hogy ez lényegi változásként fog szerepelni a XX. század történetében.

Ha közelebbről vizsgáljuk a nyugati demokráciák működését, szembeütnő az a távolság, amely elválasztja az adott közösséget attól a helytől, ahol az órá vonatkozó határozatok születnek. Vagy a demokrácia gyakorlata nem éppen azon az igényen nyugszik, hogy a közösség maga hozza az őt illető döntéseket? Ez az igény feltételez. tehát egy többszintes politikai strukturát, a szintek közül mindegyik maga hozhatja a megfelelő döntéseket. Ezzel a politikai primaissal, amely a falutól vagy a városnegyedétől egészen a nemzetig megy a járásokon és a megyéken keresztül, - legalábbis elvben - a szövetségi államokban találkozhatunk, de meg kell állapítani, hogy ha működik is e gépezet a választásokban például, csak nagyon ritkán és egyre kevésbé működik a kulturális szektorban. Pedig a kultúra fejezi ki legmélyebben az egyént, egy csoport, egy közösség személyiségét, tehát itt kell a legnagyobb erőt kifejteni, ha az önkormányzatot és önrendelkezést akarjuk támogatni.

A kulturális hatalmak ujraelosztására kell törekednünk; egy közösség nem tudná magát igazán kifejezni, ha nem ő maga a gazdája művelődéspolitikájának. Ez az igény nincs ellentmondásban egy nemzeti művelődéspolitikai szükségletével; a nemzeti

közösség különböző szintjeinek folytonos koncentrációjából adódó eredményként kell jelentkeznie és ez a koncentráció már fontos értékű kulturális gyakorlat, mert a kommunikáción alapszik.

A kulturáról

A kulturáról itt nem hagyományos és szűk értelmében beszélek; tehát nem csak a szépművészet, az irodalom és a zene legjobb műveinek gyűjtőnévét, és nem csak a kulturális örökség elmélyült ismeretét jelenti. Azt jelenti, amivel az ember kiegészítette a természetet, amit beleolvasztott, az egyén vagy egy csoport magatartásformáinak, attitűdjeinek összességét, egybefoglalva így a társadalmat és a politikát. Ebből a nézőpontból a művelt ember tehát az, aki kritikai állásponttal ismeri azt a társadalmat, amelyben él, és aki ennek a tudásnak következtében tisztán lát, önálló és képes a cselekvésre.

A művelődéspolitikáról

A nyugati demokráciák művelődéspolitikájára egészen a közelmúltig az volt jellemző, hogy nem volt művelődéspolitikájuk, vagy az minden esetre nem volt határozott; a kulturát hagyományos és szűk értelemben fogadták el, mint tisztán egyént: egyedül az egyén dolga, hogy művelje magát, és az államnak nincs más teendője, mint támogatni egyes intézményeket /muzeumokat, színházakat, könyvtárakat, stb./ az egyének szolgálatában. Látnivaló, hogy a politika e hiánya nem más, mint rejtett politika.

Az első világháború végével az iskola demokratizálásának nyomán kialakult a kultúra demokratizálásának fogalma. Arról volt és van szó még ma is, hogy megengedik a tömegnek, hogy hozzájusson a kultúra nagy műveihez, és hogy hozzáférhetővé tegyék ez utóbbit a tömegek számára. Ennek a kettős függőleges mozgásnak dicséretreméltó célja volt; a kultúra ugyan az elit műve, amely ezt egyedül használja fel, de a tömegnek is joga van ehhez a kultúrához. Ez a fogalom - amint látjuk - még mindig egy hagyományos és szűk kultúraértelmezésen nyugszik. A kultúra demokratizálásának politikája általában a kulturális intézmények bizonyos decentralizációjaként jelentkezik /pl: a Művelődési Házak Franciaországban/, és olyan próbálkozások formájában, hogy idevonzzanak minden társadalmi osztályt.

Tanulságos a kulturpolitika bukása. Elvileg a bukás azzal magyarázható, hogy itt egy társadalmi osztálynak többé-kevésbé olyan kulturát akartak adni, ami nem övé, az átélt kulturát egy tanult kultúrával akarták helyettesíteni, az egyik társadalmi osztályra egy másik társadalmi osztály kulturáját akarták erőltetni.

Ezt a bukást legkeményebben azok érezték meg, akik tudatára ébredtek, hogy ebben az esetben nem lehet ideig-óráig tartó intézkedésekkel tullepni a kudarcon; a kulturát most már úgy kell felfogni mint alapot, amely feltételezi a demokráciát, és tudomásul kell venni a tényt, hogy a demokrácia összeegyeztetetlen a kultúrával, akkor nincs értelme a gyakorlatának.

A kultura demokratizálásnak bukásán csakis a kulturális demokráciával lehet tullepni.

A kulturális politika demokráciája abban jelentkezik, hogy a kulturával kapcsolatos döntések jogának újraosztására kell törekedni, azért, hogy a csoportok és közösségek önmaguk hozzassák meg a kulturát illető döntéseket, hogy az egyes csoporthoz közelebb kerüljön a döntés hatalma. Más szavakkal, az államnak nem az a dolga, hogy decentralizáljon és terjesszen egy kulturát, hanem az, hogy elősegítse: minden csoport és közösség maga határozhassa meg és valósíthassa meg a kulturáját, az államnak pedig biztosítania kell a kulturális önrendelkezés módjait, mint ahogy a politikai, gazdasági, és oktatási önrendelkezést is. Ez nem a kulturális szétesséssel, hanem a csoportok és közösségek folyamatos koncentrációjával egyenlő, amely a felismert különbözőségekből és egyenlőségekből adódik.

A kulturális demokrácia módjai

Kettőt kell közülük idézni, amelyek - majd meglátjuk - ugyanannak a problémának két arculatát adják.

A permanens nevelés új felfogás, de egyre inkább úgy mutatkozik, mint az egyetlen igazán hatásos módszer nagy távlatban az oktatási stratégiában. A permanens oktatás első dimenziója ismert és régi: az ember egész élete folyamán tanul; az ismeretek gyors elévülése a változó világban, az alkalmazás mobilitása, a technika rendkívüli kiterjedése elvárják a tanulástól, hogy állandó legyen. A lezárt osztályok

ideje elmult, az iskolakötelezettség évei a képzésnek csak egy részét adják. El kell tehát képzelni egy olyan iskola-rendszert, amely ezzel számol, és az ember rendelkezésére áll egész élete folyamán; a felnőttek oktatása - többé-kevésbé - a tanulmányi hiányosságok bepótlására az oktatás építményének alkotóeleme lett ugyanugy, mint az iskolakötelezettség; ez utóbbinak alapjaiban kell megváltoznia, nem fejeződhet be az iskolakötelezettség elmulásával, fel kell készítenie a gyermeket, hogy többet tanuljon, mint amennyit tanítanak neki, lehetővé kell tenni számára az önképzés módjait. Sőt ezeken túl, a permanens oktatásnak támogatnia kell az iskola előtti oktatást, a szülők oktatását és ezen túl helyére kell tennie a harmadik korosztály oktatásának eszközeit. A permanens oktatásnak ez az első dimenziója az ember életében a vertikális egyesítést adja.

A permanens oktatás második dimenziója horizontális egyesítést ad, vagyis az ember évei, napjai minden pillanatának egyesítését. Az iskola többé nem egyetlen helye az oktatásnak; igaz, hogy mindig is fontos, gyakran elsődleges szerepet szántak a családnak a nevelésben, de a technológiai szükségletek lecsökkentették ezt a követelést a jótékony óhajok szintjére. Pedig a vizsgálatok tömege bizonyítja, hogy a gyerekek szociokulturális származása döntő befolyással van iskolai eredményeikre; a család nevelőszerepe tehát lényeges, éppugy mint az utcáé, a barátoké, a tömegközli

eszközöké. Egy másik szempontból a nevelés nemcsak a tanórán folyik, hanem a játék, a szórakozás óráiban, sportolás közben is, vasárnap éppugy, mint hét közben, a szünidőben éppugy, mint a munka folyamán. Hogy a nevelés itt kifejezett, ott meg rejtett, nem változtat a lényegen, hat a gyerekre, azután a felnőttekre. Más szavakkal, a nevelésnek nincs külön kitüntetett helye, és az iskola csak egy a többi közül, ahol a gyerekből ember válik, néha rosszabbul, mint máshol. A permanens nevelésnek ezzel számolnia kell, és olyan nevelési stratégiát kell kidolgoznia, amely mindenkinek megengedi, hogy legjobban használjon ki minden pillanatot és helyzetet; ez az iskolán kívüli nevelés jelentőségében jelentkezik. Napjaink életének legnyugtalanítóbb jelensége pontosan az a mintegy teljes megkülönböztetés, amit az élet különböző pillanatai között tesznek, üzemi, otthoni ember, hétköznapi, vasárnapi ember, a munkaidő, a szabadság embere; hétköznapi életünk, de egész életünk is fel van szeletelve; az ember nem ura többé önmagának. Éppen a permanens nevelés szándéka, hogy visszaadja ennek a szétszabdalt embernek saját egységét, miközben megpróbál nevelő értéket adni különböző cselekedeteinek.

Pillanatnyilag a permanens nevelés csak fogalom, tervnek is alig mondható; itt-ott megpróbálkoznak az oktatás különböző fázisaiban a permanens nevelésnek megfelelő jellemzőket bevezetni. Természetesen a legkevésbé intézményesített szektorok azok, amelyek erre a legalkalmasabbak: az előis-

kola, a felnőttek oktatása, az iskolán kívüli képzés, a kulturális tevékenységek. De éppen itt vannak olyan töredékek, amelyeket nagyon nehéz egységbe gyűjteni és elmondhatjuk, hogy a permenens nevelés kísérlete igazán akkor kezdődik, amikor egy egész terület összes nevelési, társadalmi és kulturális összetevője hosszútávú gyakorlatba kezd.

A permenens nevelés napjaink kulcsfogalma; még nem hatásos, de már számos tervet és megvalósítást táplál és úgy is hát, mint a jelenlegi társadalom hiányosságainak és az iskolai struktúra hibáinak feltárója.

Szocio - kulturális kezdeményezés

Ez a második a kulturális demokrácia megvalósításának módjai közül. Közvetlenül az új felfogásnak az eredménye, és választ ad azoknak, akik egy megfelelő művelődéspolitikai megteremtésén fáradoznak. A kultúra demokratizálódásának csődje bőségesen mutatja egy új kulturális "pedagógia" szükségességét; most már nyilvánvalóvá vált, hogy nem elég szembeállítani az embert a legszebb művekkel; a kultúra viselkedésformák összessége, és a viselkedésformák szintjén kell cselekedni, hogy a kultúra elfogadtatásában sikereket érjünk el; a kultúra társadalmi jelenség, kommunikáció olyannyira, hogy a kulturális megközelítés csak csoportban és közösségen belül lehetséges; a kultúra végül olyan cselekvés amelynek eredményeként maga a kultúra épül. Ebből született a szocio-kulturális kezdeményezés, amely egyszerre módja és célja a művelődéspolitikának.

A szocio-kulturális kezdeményezés tehát globális kulturális stratégia, amely támogatni igyekszik a felelősségvállalást egy közösség életmódjáért és gondolkodásmódjáért. A szocio-kulturális kezdeményezésnek már sok tapasztalata van; szám-bavételük és leírásuk nem könnyű dolog, mert gyakran tájé-koztató jelleggel zajlanak le, és sokszor változnak módoza-taik miatt, ami egyébként természetes, mert természetükhöz tartozik. De azért néhány országban vagy legalábbis néhány városban vagy megyében elkezdtek már lerajzolni e tényeket a kultura térképére; a tudományos értékelések folyamatban vannak, hogy megállapítsák ezeknek az intézkedéseknek a va-lódi erejét.

A permenens nevelés és a szocio - kulturális kezdeményezés. mint fogalmak sok közös pontot mutatnak, amint látjuk; meg-erősíthetjük, hogy ugyanannak a problémának két megközeli-téséről, ugyanannak a stratégiának két hathatós változatá-ról van szó. Mind a kettő az egyének és csoportok autonómi-áját igyekszik biztosítani, mind a kettő meg akarja szabadi-tani az egyéneket és a csoportokat mindenfajta kényszertől, amelyek feltételhez kötik szabadságukat.

Felnőttoktatás és szocio - kulturális kezdeményezés

A leírt szemszögből a felnőtt oktatónak vagy andragógusnak és a szocio- kulturális kezdeményezőnek, szervezőnek nagyon közeli funkcióik vannak. Abban különböznek, hogy a felnőtt oktató leggyakrabban egy intézményben dolgozik, ahol igyekez-nek átültetni az emberekbe az ismereteket. De azért, bár ez

fontos feladat, mégsem lehet lényeginek tekinteni; ha igaz is az, hogy az andragógus átadja saját ismereteit a felnőtteknek, pl. egy idegen nyelv vagy politikai gazdaságtan vonatkozásában, valójában sokkal fontosabb feladata van, nevezetesen az, hogy átadja a felnőtteknek azokat a módszereket, amelyek segítségével egyedül tanulhatnak, vagy legalább kiválaszthatják azt, amit tanulni akarnak, és ahogyan tanulni akarnak. Más szavakkal az andragógus célja a rábizott felnőttek önképzésének kialakítása. Nincs tehát annyira messze a szervezéstől, akinek a feladata az egyének és csoportok kritikai szellemének fejlesztése és önállóságuk támogatása. Mind a ketten - andragógus és szervező - szó szerint mások szolgálatában állnak; mind a kettőnek horizontális, nem hierarchikus kapcsolatokat kell tartania csoportjával, mind a kettőnek végeredményben arra kell törekednie, hogy fölöslegessé tegye magát. Ahogy az andragógusnak tudnia kell, hogy a tanulás folyamata nem az oktatóhoz, hanem az oktatotthoz tartozik, ugyanugy a szervezőnek sem szabad rákényszeríteni csoportjára az elveit, módszereit, hanem mindenkiben a személyes gondolatok fejlődését és saját viselkedésformáit kell támogatnia. Azt vehetjük tehát észre, hogy az andragógus a tartalomra alapozza működését, míg a szervező a módszerre; de a cél ugyanaz. Ezzel tehát számolni kell, amikor megindítjuk képzésüket.

Két kísérlet a kulturális demokráciáról

Sietek közölni, hogy a két kísérletnek, amit most leírok, nem tulajdonítok irányadó értéket, és nem követendő példaként idézem őket. Több más példát is idézhetnék, jelentősebbeket, előrehaladottabbakat. E két kísérlet egyetlen előnye, hogy átéltem és megszoktam őket, olyannyira, hogy könnyebben fogok megfelelni a pontosságnak.

Önkéntes szervezők képzése

Egy Szabadegyetemről van szó, amely kb. 60 helysége terjeszti ki működését egy főleg mezőgazdasági - de éppugy ipari - megyében, esti tanfolyamok formájában. Ez a megye - Jura - Bern többségében németajku kantonjának francia nyelvű része; földrajzilag nagyon tagolt, és benne egy féltve őrzött községi önkormányzat írja elő a decentralizációt. A tanfolyamok programjának megszervezése nehéz a székhely számára, mert nem ismerik a lakosok valódi szükségleteit. Elvben minden faluban van egy összekötő és egy helyi szervező. Egy találkozót szerveztek az összekötők számára, ahol a jurai Szabadegyetem felelősei megkérdezték tőlük, mit várnak az egyetemtől, mire van szükségük, hogy jobban elláthassák feladatukat a helységükben; a válasz nem azonnal jött; sőt, több találkozót kellett szervezni, hogy a helyi összekötők világosan ki tudják fejezni igényeiket a képzésre. Meg kell jegyezni, hogy a felelősöknek tilos volt javaslatokat tenni, hogy az érintett

összekötők befolyás nélkül gondolkodhassanak.

Milyen legyen a képzés?

Amikor a helyi összekötők már biztonsággal kifejezték, hogy mire van szükségük, meg kellett határozniuk ennek a képzésnek a természetét. Ez nem volt könnyű dolog. Számos gyűlést tartottak az év folyamán, ahol tíz és husz közötti létszám jött össze, itt a felelősök még nem léptek közbe, ebben a kutatásban csak a résztvevők kérdésére adtak tanácsokat. Az előkészület folyamán a résztvevők szükségét érezték annak, hogy vitatkozzanak felnőttnevelői szerepükről, a felnőttnevelésről, a kulturáról alkotott felfogásukról, szabadegyetemük működéséről, a falujuk lakosságával való kapcsolatukról. Más szóval, komoly vizsgálódásba kezdtek, aminek a lelkiismeretes munka és a motivációk megerősödése lett az eredménye. Olyannyira, hogy a kifejezett képzési program megkezdése előtt az önképzés mélységéig jutottak el.

Egy kezdeti időpontban a szervezők csoportja arra a következtetésre jutott, hogy a következő területeken van szükségük képzésre: felnőtt pszichológia, a csoportok dinamikája, kifejezés és kommunikáció, a szükségletek elemzése. Majd rájöttek, hogy nincs elég idejük arra - mind teljesen önkéntesek voltak -, hogy e négy szektorban megfelelő ismereteket szerezzenek, így azt a területet választották, amely a legfontosabbnak látszott, a kifejezés és kommunikáció szektorát. A Szabadegyetem felelőseivel és szakértőivel együttműködésben kidolgoztak egy részletes programot /lásd függelék/

megadva a résztvevőknek minden szabadságot a program kialakításához és változtatásához.

Önkormányzat és önképzés

A képzést kétszer 15 résztvevővel kezdték el. Még korai lenne eldönteni, sikerült-e: ez csak akkor lesz lehetséges, amikor tények igazolják az igyekezetet a falvakban. De azt már lehet szögezni, hogy a képzésre való felkészülés nagyszerű képzést jelentett, amely visszahatott már a jurai Szabadegyetemre és főleg a résztvevőkre: szabadon gondolkodtak, választottak, így képzésük még hatásosabb lett. Végül a résztvevőtől elvárhatjuk majd, hogy olyan aktivitást alakítsanak ki, amely elismeri és támogatja falujuk felnőttjeinek szabadságát, és - felfogásuk szerint - éppen ez a fő célja minden kulturális tevékenységnek.

Együttműködés

Felkészülésük kezdetétől fogva a jurai Szabadegyetem szervezői szükségét érezték, hogy szorosan együttműködjenek a két másik szocio- kulturális szerv helyi összekötőivel, a Fogyasztók Szövetségével -, amely a nők jogait védi a kereskedelmi szektorban - és a Szülők Iskolájával - amely segítséget nyújt a családoknak nevelői tevékenységük ellátásában. A három szervezet szervezőinek közös céljaik és rokon módszereik vannak. Ennek a képzésnek nagyon jó eredményeket kell elérnie a falvak életében, ahol a szervezés hatásos bázisait hozhatja létre.

Szervező csoportok a falvakban

Ez a kísérlet ugyanabban a megyében zajlik, ahol a szervezők képzése; a megalakulás útján lévő intézményt támogatja a jurai Kulturális Központ, amely igyekszik elősegíteni Jura globális szocio - kulturális fejlődését.

A meghatározott cél a jurai falvakban szervezőcsoportok létrehozása, amelyeknek fel kell mérni a helység lakosságának kulturális igényét, és megteremteni a szükséges feltételeket az igények kielégítésére. Nem volt szó a kísérletnek ebben a szakaszában arról, hogy Jura mind a 150 kisvárosában és falujában dolgozzanak, hanem megelégedtek kb. 15 faluval. Az előrehaladás - mint látni fogjuk - körültekintő volt, 3 szakaszban zajlott le, nagyjában 3 év alatt.

1. év: kulturális felajánlás

A szervezés folyamatának megkezdésére a jurai Kulturális Központ /CCJ/ először egy 6 játékfilmből álló szakaszt mutatott be minden faluban /300 ezer lakos/, a filmeket különös gondal válogatták ki; egyfajta filmklubot hoztak így létre. Három feltételt szabtak meg előre: egy helyi összekötő, egy helység és a község anyagi hozzájárulása.

Mindegyik kis, speciálisan kialakított filmklub vezetőjének gyorsan be kellett mutatni a filmet és megindítani a vitát a vetítés után. A vita különös jelentőségű lett a felelősök számára; nem arra törekedtek, hogy szakértők módjára a vita a filmről magáról és formai elemeiről szóljon, csak azt akar-

ták, hogy a film valamilyen vitát keltsen, hogy az emberek kifejezzék magukat, mindjárt kommunikációba lépjenek egymással. Olyannyira, hogy amikor az akció sikerrel járt, mindenféle vita kialakult, néha olyan is, aminek semmi köze sem volt a filmhez, hanem a résztvevők mindennapi életét érintette, és meglepetéssel tapasztalták, hogy az egyik falu emberei az első alkalommal olyan közös problémákról vitatkoztak, mint az iskola vagy a helyiérdekű vasut. Természetesen az eredmények nem voltak mindenütt pozitívak, és néhány helyen a kommunikáció nem is jött létre, ami elég lett volna annak bizonyítására, hogy az akció megérte a fáradságot.

2. év: önállóság kezdete

A második gyakorlat alkalmával a résztvevők előre összejöttek, és elfogadták a filmklub gyakorlati vezetését: szervezés, sorrend, helyi kapcsolatok, kassza stb.; de mindennek előtt ők maguk választották a filmeket, amelyeket látni akartak; ez mind fontos előrelépést jelentett a kialakulóban lévő helyi csoport önállósága felé.

A vitáknak ugyanaz volt a céljuk, mint az első évben, azzal a különbséggel, hogy a szervezőnek a falu kulturális tevékenységéről kellett vitákat provokálni, azért, hogy az emberek figyelembe vegyék: a következő évben nekik kell egyedül vállalniuk a kulturális szervezést. Röviden, a szervezőnek valóságos helyi szervezőcsoport létrejöttét kellett tárogatnia, amely majd átveszi az ő szerepét. Ez a szakasz különböző sikerrel zajlott le; egyes helyeken a szervezőcso-

portok azonnal megalakultak, máshol a résztvevők nem alkottak ilyen csoportot. De összességében az eredmény mégis kielégítő volt.

3.év: kulturális önállóság gyakorlata

Amikor ezek a sorok íródnak, ez a harmadik szakasz már javában folyik. A helységek többségében a szervezőcsoportok már több összejövettel szántak a falu kulturális igényeinek felmérésére. Egyes helyeken elhatározták, folytatják a filmklubot: kérdés itt, hogy ezek a csoportok valóban önállóak-e, hiszen csak a megelőző kulturális felajánlást reprodukálják. Máshol a szervezőcsoportok a színházat, a 8 mm-es filmet, a történelmet, a demográfiát, a fazekasságot stb. választották. Néhány csoport már olyan határozottan végzi munkáját, hogy valóságos kis helyi kulturális központokká váltak, a különböző jellegű tevékenységek egész sorával. Egy, ezek közül a csoportok közül önállóságát odáig vitte, hogy nem fogadta el a CCJ anyagi támogatását, félve, hogy ez megbéklyózná szabadságát.

Tul korai még rendszert kidolgozni, és sok kérdés maradt megválaszolatlanul, nem tudjuk pl. hogy ezek a helyi csoportok ellenállnak-e majd a nehézségeknek, vagy sikerül-e megőrizniük az önkormányzat egyéni és közösségi szellemét, amelyben születtek. Mindazonáltal megállapíthatjuk, hogy a falvakban kielégítő erőik vannak a városok "imperializmusa" ellen; megvan a biztosíték, hogy a decentralizációra és önkormányzatra alapozott művelődéspolitikai lehetséges.

Vannak fontos problémák, melyek a szervezők tapasztalatának elterjesztéséhez és képzéséhez kötődnek, nem számítva pl. az anyagi nehézségeket. De ezek a kérdések annál is inkább könnyen kapnak majd választ, mert az érdekelt lakosság tudatában lesz kulturális jogainak, és csoportokat tud létre hozni a politikai hatalommal szemben.

Összefoglalás

Összefoglalva az eddigieket, csak arra utalok, ami ellentmondásnak hathat a kulturális demokrácia és megvalósítása között. A kulturális demokrácia pozitív értelemben utópia, ugyanugy, mint a nagy politikai vagy nevelési eszmék Platon-tól Rabelaisig vagy Rousseauig, tehát szörnyen nagyratörő. Megvalósítása pedig végtelenül szerény lehet, és lépésről lépésre, embertől emberig történhet, hogy ne mondjam, összegződő erővel, hozzáférhető emberi jelleget adva neki és mindenkit bátorítva, hogy csatlakozzék hozzá.

Függelék

Jurai Szabadegyetem

Fogyasztók Szövetsége Francia Svájcban, Jura szekció

Szülők Iskolájának Jurai Szövetsége

Szervezők képzése

BTVÉZETÉS

Célok: a szervezeteink megyei és helyi felelőseinek szervezett tanfolyamok céljai:

- egyrészt kiképezni őket a kifejezés és kommunikáció technikájában;
- másrészt érzékennyé tenni őket a csoportjelenségekre;

Módszertan: e kettős cél elérésére minden képzési ülészakot két részre bontanak:

- az első részt a kifejezés és kommunikáció "vezető" témájának szánják;
- a második részt a csoportjelenségek elemzése teszi ki. Ebből a szemszögből különböző munkahelyzeteket feltételeznek, hogy bemutassák az interperszonális kapcsolatokat a csoporton belül.

PROGRAM

Első ülés /egy szombat délelőtt/

Téma /TH/: a kommunikáció sémája. A munka általános tervének bemutatása. Vita a programról.

Csoportjelenség /PG/: vita egy beszámoló után

2. ülés /2 óra/

TH: Az információ torzulásai, átalakulása

A kommunikáció nehézségei

PG: Egy problémára összpontosított tanulmányozás

3. ülés /2 óra/

PH: Az információ tartalmának elemzése

Szövegelemzés

Az elemzés kritikája

Az elemzés módszere

PG: Vezetési jelenségek, a szervező szerepe

4. ülés /2 óra/

TH: Nyelvi jelenségek /az első ülészekok feljegyzései és szövegei alapján/

PG: Mint a 3. ülés

5. ülés /1 nap, szombat, kb. 6 óra/

TH: Minden résztvevő egy választott témáról beszámolót tart

Információ, majd vita

A beszámolók tartalmának és nyelvezetének elemzése

PG: Csoporttagozódás

A csoport érlelődése

6. ülés /2 óra/

TH: Beszámoló /lásd 5. ülés/ szerkezeti szempontból

Beszámoló terve

A 7.ülésre témák választása és kiosztása

PG: Felelősségtudat a csoportban

7. ülés /2 óra/

TH: A választott témák bemutatása /lásd 6. ülés/

Alapadatok alapján beszámolók kidolgozásának mód-
szere /rádió- vagy TV műsor, ujságok, magazinok,
plakátok stb./

PG: A "beszélgetés" rejtett tartalma

8. 9. 10. ülés /mind 2 óra/

A kifejezés és kommunikáció más módjai /a résztvevők
választása alapján/:

- plakát, bejelentés - audiovizuális montázs - film
/mozi vagy TV/

11. ülés /2 óra/

TH: Tanulmányi nap előkészítése /12.ülés/

A csoporttartalom, szervezők, változatok stb. vá-
lasztása

PG: A kreativitás módjai, döntések

12. ülés /1 nap, szombat, kb. 6 óra/

TH: A 11. ülés döntései szerint

PG: A képzési tanfolyam általános elemzése, értékelése.

A 11. és 12. ülés nyilvános ülés formájában is meg-
tartható a 2-3 párhuzamos csoport részvételével.